

P Ä E V A S Õ N U M nr. 113

III aastakäik

"Issand pööras Iiobi saatuse, kui too palvetas oma sõprade eest." Ii 42:10

KRISTUS – TAEVA JA MAA ISSAND

48. nädal: 25. november – 1. detsember 2018

27. pühapäev pärast nelipüha

Kirikuaasta viimane pühapäev

Kirikuaasta viimane pühapäev kõneleb meile kõige lõpust. Nii nagu lõpeb see kirikuaasta ja tema ring, nõnda lõpeb kord see maailm ja tema saatuse. Kirikuaasta lõppedes astume uude, kuid kuhu astume selle maailma lõppedes?

Pühakiri kõneleb, et maailma lõpus tuleb Kristus tagasi. Siis ei tule ta enam mitte lapsena, vaid hoopis Issandana, kelle käes on kogu meelevald ja kes otsustab siis inimeste saatuse üle.

Maailma ajaloo on palju hirmu tuntud Kristuse taastulemise ees. Viimsest kohtust on keskajal maalitud hirmsaid pilte. Kuid kristlane ei peaks seda kartma, sest see on tema jaoks üks igavesse elu. Ees seisab küll kohus, kuid Kristuse armule lootes võime pääseda igavikku. Kristus on surnud meie pattude eest ja need, kes seda usuvad, pääsevad.

Kirikuaasta viimast pühapäeva on meil tähistatud ka surnute mälestuspühana, mil mõeldakse aasta jooksul surnutele. Surm on inimese jaoks selles maailmas kõige lõpuks. Nii nagu kristlane ei pea Kristuse taastulemist kartma, nõnda ei pea ta ka surma kartma. Surnu äratatakse viimisel kohtupäeval üles ja kui ta on uskunud Jumalasse, siis pääseb ta armu varal taevariiki.

On hea teada ja loota, et selle maailma järel ootab meid ees uus ja parem ja et Kristuse läbi pääseme kord armust sinna. (Soom 2012)

Meie kõik peame saama avalikuks Kristuse kohtujärje ees. 2Kr 5:10

Kujutlen end mõnikord Kristuse kohtujärje ees seismas ja mõtlen: huvitav, millised varjatud patud küll mõne inimese puhul viimisel kohtupäeval avalikuks saavad? Nii põnev oleks teada tema salajasemaid mõtteid ja tegusid. Siis jälle ehmatan äratundmisest, et kas mul sellises olukorras, kus otsustamisel on igavik või mitte, on ikka mahti teiste vastu huvi tunda. Kas pole mul siis endaga piisavalt tegemist?

Ometi tundub, et sageli huvitab mind mõne teise inimese "avalikuks saamine" palju enam, kui iseene paljastumine tõe palge ees. Aga sellisena me oma praeguses elus, jätkuvas armuajas, tihti-peale just toimime. Meid huvitab rohkem kellegi teise elu, ainult mitte enda oma. Eks ole oma elu üks paras sasipundar, mille harutamine näib üle jõu käivat.

Nõnda tegeleme aina teiste elude parandamisega ja koguni elamisega. Oleme otsekui isehakanud kohtunikud, kes hindavad puu väärtust tüve järgi, nägemata juuri ja toitaineid millest puu elab. Meie "õiglustunne", mida siin maailmas teiste peal teostada soovime, pole midagi muud kui vägi-vald loodu suhtes.

Kas saan tunda inimest enda kõrval tema heas ja halvas tervikuna? Kuidas karistada mõrtsukat, kelle enese vaim on mõrvatud? Või kuidas hinnata seda, kes tegudes on aus, vaimus aga varas. Ja ka siis, kui suudame hoiduda teiste paikapanemisest, ei pruugi me sellest puudusest vabad olla. Sageli oleme ise oma kohtumõistmise objektiks – pidev enesekriitika, rahulolematuse enesega! Kas pole ka see Jumala rolli omastamine?

Jumala ees oleme juba praegu avalikud – oma heas ja veas. Armuaeg, praegune elu, on meile antud aeg enesest teadlikuks saada. Avalduda Tema tõe palge ees. See on teelolemine Kristusega. Tõde on ebamugav ja valuski, siiski ainsana edasiviiv ja kandev.

Elu Kristuses võimaldab meil vähendada oma piiratust ja poolikust, et saaks avalduda inimese jumalik olemus – olla armastaja ja selle kiirgaja maailmas. Nõnda kasvame Kristusesse ja Tema meisse.

Praegu näeme peeglist otsekui tuhmi kujutist, siis aga palgest palgesse. (Gaston 2002)

Sest inimese tegu mööda tasub ta temale, ja nagu on kellegi tee, nõnda temale antakse. (Ii 34:11) Inimese Poeg tuleb oma Isa kirkuses koos oma inglitega ja siis tema tasub igaihele selle tegusid mööda. (Mt 16:27) Ja ta ette kogutakse kõik rahvad ja ta eraldab nad üksteisest, otsekui karjane eraldab lambad sikkudest. (Mt 25:32) Sina aga, miks sa mõistad kohut oma venna üle? Või sina, miks sa paned oma venda halvaks? Kõik me ju astume Jumala kohtujärje ette. (Rm 14:10)

Palvetagem: Issand, meie Lunastaja, Sina oled kõikide aegade valitseja, taevane Kuningas, kellele alluvad kõik väed ja võimud. Sinu riigi saabumist ei saa keegi takistada. Rõõmusta meid selles veendumuses ja kingi meile usk Sinu töotuste täitumisse. Jõudku pea Sinu taastuleku päev, mil Sa teed oma kuningriigi kõigile avalikuks ja me võime Sinu lunastatud kogudusena Sulle vastu minna, kes Sa koos Isaga Püha Vaimu ühtsuses elad ja valitsed igavesest ajast igavesti.

* * *

PALJASTAV KOHTUOTSUS
Igavikupühapäev – 25. november
Kuningas Kristuse püha
Kadripäev

Jeesus ütles jüngritele: "Tema ette kogutakse kõik rahvad ja Ta eraldab nad üksteisest, otsekui karjane eraldab lambad sikkudest." Mt 25:32

Pilt karjast pärineb ilmselt vanatestamentlikust kujutlusmaailmast (Hs 34), kus karjane tähendab ühtlasi kuningat. Tõeline karjane, kes uuetestamentlikus pärimuses oli ise ühtlasi karja omanik, mitte ainult ei hoia karja, vaid valvab ka selle kvaliteedi järele, kõrvaldades ebaproductiivsed loomad. Kõigepealt praagib karjapidaja oma karjast välja ülearused isasloomad, et säästa rohkem söödamaad produktiivsematele emasloomadele.

Karjamaal jooksevad nad kõik läbisegi. Kuid karjane ei aja neid kunagi segamini. Jeesus tunnistab siin tulevase kohtu täielikku õiglust. Jumala pilguga seisab ta rahvaste ees kui teadja, kes avastab igaihe, kellele ta armu heidab, kuid tunneb ära ka igaihe, kelle kohta ta peab langetama Jumala needuse.

Selles kohtus ei ole mingit kolmandat võimalust – nii nagu on olemas vaid kaks kätt, parem ja vasak. Piibellikus keelepruugis on õigeks mõistetud äravalitud kuninga "paremal käel", teised aga "vasemal käel", kus nad langevad igavese karistuse alla. (Salumaa 2001:369j)

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Seesuguse eraldamise toonitamine on eriti oluline, kuna kohut kujutatakse universaalsena, hõlmavana kogu inimkonda, mitte ainult kristlikku kogudust. Elmar Salumaa

Palvetagem: Issand! Me keegi ei tea, millal meie aeg lõpeb, millal lõpeb meie võimalus midagi muuta. Aita meil meile jäänud aega hästi kasutada, aita kasutada Sinu poolt meile antud võimalusi, et võiksime viimsel kohtupäeval julge südamega Sinu aujärje ette astuda. Eve Kruus

* * *

MAAILMA ÕIGE ALUS
Esmaspäev – 26. november

Issand jääb igavesti; Ta on oma aujärje seadnud kohtumõistmiseks. Ja Ta ise mõistab kohut maailmale õigluses; Ta peab rahvastele kohut õiglasel viisil. Ps 9:8,9

Rahvad on kannatanud rahutuste all, mida on esile kutsunud välised vaenlased ja seesmised rahutused. See kõik lõpeb, kui Jumala tahe toimub maa peal nagu taevas. Maailm leiab siis oma

õige aluse.

Taevas elatakse kaasa maailma probleemide õige lahendamise puhul. Seda näeme Jeesuse sündimisel. Taevas austas Jumalat sellepärast, et rahu võimalus oli tulnud maailmale. Seda näeme ka siis, kui keegi isiklikult parandab meelt uue elu saamiseks. Milline rõõm võiks taevas olla siis, kui kogu inimkond parandaks meelt.

Jumala õige kohus saabub ja siis saab igäüks selle järgi, mis tema on teinud. (PKK: Ps 9:1-10:18)

Issanda palge ees, sest tema tuleb! Sest ta tuleb kohut mõistma maailmale. Ta mõistab kohut maailmale õiguses ja rahvaile oma ustavuses. (Ps 96:13) Sest ta on seadnud ühe päeva, mil ta mõistab õiglaselt kohut kogu ilmamaa üle mehe läbi, kelle ta on määranud, ja ta on pakkunud kõigile tõestuse sellega, et on tema üles äratanud surnuist. (Ap 17:31)

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Valitsegu maailmas kui tahes suur ebauhtlus ja ükskõik, kas kuulume madalamasse või kõrgemasse klassi, me võime end lohutada sellega, et meil kõigil on sama Kristus, sama ristimine, sama evangeelium ja sama Vaim. Kellelgi pole paremat evangeeliumi, paremat ristimist ega mingisugust teist Kristust. Martin Luther

Palvetagem: Issand, Sinu käes on kohtumõistmine, et Sind kardetaks! Anna meile puhas süda ja kindel usk, et me kõlbaksime Sinu riiki! Toomas Paul

* * *

KITSAS AEG **Teisipäev – 27. november**

Siis on kitsas aeg, millist ei ole olnud rahvaste algusest peale kuni selle ajani; aga sel ajal päästetakse su rahvas, kõik, keda leitakse olevat raamatusse kirjutatud. Tn 12:1

Taanieli sõnum on lõpuaegadest. Prohvetina saab ta nägemuse, et see aeg ei saa olema kerge. Vastupidi, see on kitsas aeg, mille sarnast varem pole nähtud. Kitsas vaimulikus mõttes. Usule, Jumalale, on inimeste eludes vähem ruumi kui kunagi varem on olnud.

Kui vaadata kõike seda, mis praegu inimeste ellu tungib erinevate ekraanide kaudu või paber-kandjale trükituna või häälekalt kõlab raadios, tänaval, inimeste igapäevakõnes, siis me elame nagu üüratul prügimäel, täis kõikvõimalikku kaduvat kraami, mis ehk kord omas väärtust, aga sealsamas selle ka kaotas ja nüüd on lihtsalt midagi, mis me ümber üha kuhjub ja kuhjub. Kui keegi vajab midagi, püüab ta seda sealsamast prahi seast leida, sest mida kõike sea ei leidu! Ka päris uusi asju. Aga seda kõike on liiga palju ning millegi väärtust on raske hinnata. Maailm püüab usku summutada, matta enda alla. Kõik on oluline, kõigega on vaja tegeleda.

Kui kõike on liiga palju, on tõeliselt kitsas aeg. Usku on sellel ajastul raske leida ja lihtne kaotada.

Vahel me laseme sellel sündida ja saame ise enda suurimateks vaenlasteks. Jäädes ainiti põrnitsemata oma elu tegemisi, oma muresid, üldist ilmaelu allakäiku ja ümbritsevat tühisuste tühisust kaotame lootuse. Kaotame sedavõrd, et ei mõtlegi enam sellele. Kõige muuga on tarvis tegeleda.

Taaniel tuletab meelde, et Jumalaga koos olles ei ole lootusetuid olukordi. Usklik ei ole tegelikult kunagi üksi. Ta nimetab siinkohal ingel Miikaeli, kes seisab jumalarahva laste eest. Oluline ei ole siinkohal peaingli nimi, ega isik, vaid jõud, mis seisab iga jumalalapse taga. Olgu sekulariseerunud maailm nii võimas kui tahes, Jumala vastu ta ei saa. (Kose kiriku kroonika 2012)

Pärsia kuningriigi kaitseingel pani mulle vastu kakskümmend üks päeva; aga vaata, Miikael, üks peainglitest, tuli mulle appi ja ma jäin sinna, Pärsia kuningate kaitseingli juurde. (Tn 10:13) Sest siis on nii suur ahistus, millist pole olnud maailma algusest kuni praeguse ajani ega tule enam iial. (Ilm 12:7) Ja taevas tõusis sõda: Miikael ja tema inglid hakkasid sõdima lohega, ning lohe sõ-

dis ja tema inglid. (Mt 24:21)

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Miski ei lohuta rohkem kui kindel usaldus, et kurjuse keskel oled Jumala armastusest ümbritsetud. Johann Calvin

Palvetagem: Issand, kus oled Sina, seal sünnivad imed! Aita meil neid tähele panna ja neis ära tunda Sind. Ove Sander

* * *

KURISTIK ON ÜLETATUD JUMALA-POOLSELT KALDALT **Kolmapäev – 28. november**

Ma nägin uut taevast ja uut maad; sest esimene taevas ja esimene maa olid kadunud ning merd ei olnud enam. Ilm 21:1

Piibli esimestel lehekülgedel seisab suur ja särav kuulutus inimesest, kelle Jumal kõigest loodust ainsana lõi oma näo järgi, see tähendab Temaga vaimsesse sarnasusse, osadusse ja ühendusse Temaga. See on suurim, mis iial inimese kohta on võimalik ütelda. Aga siis järgneb palju lehekülgi, mis kõnelevad kuristiku tekkimisest Jumala ja inimese vahele. See kestab kuni leheküljeni, millele on kirjutatud sõna evangeelium. Evangeelium on kreekakeelne sõna ja tähendab rõõmusõnum. See on sõnum suurimast rõõmust, mille osaliseks meie, inimesed, võime saada.

Piibli viimastel lehekülgedel esitab apostel Johannes selle kohta lühikese ilmeka pildi, mis annab meile edasi tähtsaima kinnituse, mida vajame elus ja surmas: *ning merd ei olnud enam*. Kristus, Tema elu ja lunastustöö on võetud siin kokku viie sõnaga: Ning merd ei olnud enam.

Mida tahab Johannes sellega ütelda meile, Jumala näo järgi loodud inimestele, kes me seisame kuristiku äärel ja valusalt selle olemasolu tunnetades?

Pärimuse järgi on Johannes oma Ilmutusraamatu kirjutanud Patmose saarel. Seal ümbritses teda kõikjal meri. Meri lahutas teda kodukaldast. Patt lahutab meid merena kodukaldast, Jumalast kui elu allikast. Nüüd mõistame, et ei saa olla suuremat rõõmusõnumit inimesele kannatuste, patu ja surma maailmas, kui see: merd ei ole enam!

Kuristik on ületatud Jumala-poolselt kaldalt Jeesus Kristuse läbi, kelles Jumal on meie peale armu heitnud. Ja see, kes istub aujärjel, ütleb: "Vaata, ma teen kõik uueks!" See lohutus kehtib ka minu ja sinu kohta. Ja veel ütleb meie Lunastaja: "Ma annan sellele, kellel on janu, eluvee allikast ilma hinnata." Tule sinagi sinna, kus ei ole enam merd sinu ja Jumala, sinu ja ligimese vahel. Tule Jeesus Kristuse eluvee allika juurde, nii et sinugi võiksid saada elava vee allikaks oma ligimesele. (Kiviranna 1994:179j)

Sest vaata, ma loon uue taeva ja uue maa. Enam ei mõelda endiste asjade peale ja need ei tule meeldegi. (Js 65:17) Meie ootame aga tema töötuse järgi uusi taevaid ja uut maad, kus elab õigus. (2Pt 3:13)

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: On tähtsamaid asju kui see, mida meie siin maa peal eluks peame. Ka selle eest peab hoolitsema, aga mitte unustades, et tõeline elu nõuab rohkem ruumi kui meie kolmedimensiooniline olemine. Fanny de Sivers

Palvetagem: Ma ei kuulu selle maailma vägedele ja võimudele, vaid Heale Karjasele, kes omasid tunneb ja keda Tema omad tunnevad. Issanda ja Karjase ligiolek tähendab tõepoolest, et mul ei ole millestki puudust. Ta annab minule tõelise puhkuse, mida mu süda igatseb, ja Ta tõstab mu üles masenduse kuristikest. Henri Nouwen

* * *

JUMALA TULEKU MÕJU

Neljapäev – 29. november

Siion kuuleb seda ja rõõmustab, ja Juuda tütreid ilutsevad Sinu õiglastest kohtuotsustest, Issand. Sest Sina, Issand, oled Kõigekõrgem üle kogu ilmamaa. Ps 97:8,9

Jumala rahvas rõõmustab väärvaadete kadumisest. Kes ei rõõmustaks selle üle, et suured hulgad maailmas on vabanenud väärjumalate kummardamisest.

Jumala rahvas rõõmustab veel enam Jumala au võidust. Me rõõmustame, et suured hulgad on vabanenud kujude kummardamisest, aga veel enam rõõmustame me neist, kes kummardavad elavat Jumalat tões ja vaimus. Jumala tõeline kummardamine võib esineda nii kaugetes maades, et Siion ei näe, vaid ainult "kuuleb" sellest. (Tärk 2014:401)

Sest mina tean, et Issand on suur ja meie Issand on suurem kui kõik jumalad. (Ps 135:5)

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Õnnistegija heaks ei saa sa õigupoolest midagi teha. Aga ometi, kui sa meelt parandad ja ennast päästa lased, siis rõõmustab see Teda ja taeva ingleid. Kui sa tunned oma Õnnistegijat, jää ikka Ta juurde ja tunnista rõõmsalt ning julgelt, mis Tema sulle on teinud. Albert Soosaar

Palvetagem: Püha Lunastaja, kes oled surnud meie pärast, jäta meid enese omaks. Kinnita Püha Vaimuga, varja vägeva käega ja saada jumaliku õnnistusega. Luba meil jõuda koju. Ove Sander

* * *

KAEBUS

Reede – 30. november

Apostel Andrease päev ehk andresepäev

Issand, ära mine kohtusse oma sulasega, sest ükski elav inimene ei ole õige Sinu palge ees! Ps 143:2

Mida lähemale Jumalale, seda suurem on inimese süütunne. Jumalast kaugel olles võime pida end heaks inimeseks. Enamik inimesi usubki, et nad on head inimesed. Aga niipea kui Püha Vaim on neile nende tõelist olukorda valgustanud, tunnevad nad oma süü suurust.

Puudujäägi tunne esineb iga tõelise uskliku elus. Taavet oli usklik mees ja palvetaja inimene. Ta ise nimetab end Jumala sulaseks ja Jumal kasutas teda kirjutatud psalmi kaudu kogu maailma usklikkonna õnnistuseks. Sealjuures oli ta veendunud, et ta ei olnud "õige". Taavet teadis, et ta oli patuse inimkonna liige. Ükski elav inimene ei ole õige Sinu palge ees!

Oleme nagu õpilased, kes on uurinud oma ala ja on häid tulemusi saavutanud, kuid ise teavad väga selgesti, et nende tulemused on väga piiratud. Nad teavad isegi tõsiasja, et kogu inimkonna teadmised on väga väikesed võrreldes sellega, mida me veel ei ole saavutanud. Paulus võis veendunult öelda, et ta ei ole täiust saavutanud, aga ta püüdis sinnapoole (Fl 3:13). Ainult kergemeelne ja pealiskaudne usklik võib end täiuslikuks pidada. (Tärk 2014:687j)

Ma tean tõesti, et see nõnda on. Kuidas võib inimene õige olla Jumala ees? Kui keegi tahaks temaga vaielda, ei suudaks ta temale vastata mitte ainsalgi korral tuhandest (Ii 9:2,3). Kuidas võiks inimene olla puhas, naisest sündinul olla õigus? (Ii 15:14)

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Kui ainult Sina, Issand, mind ära ei heida ja mind eluramatust ei kustuta -, siis ei saa mind miski muu kahjustada, mistahes hädad minu üle ka tuleksid! Thomas Kempisest

Palvetagem: Jumal, taevane Isa, me meenutame täna apostel Andreast, kes võttis kõhklematult vastu Sinu Poja Jeesuse Kristuse kutse ja tõi oma venna Peetruse Tema juurde. Kutsu meidki oma sõnaga Sinu juurde ning anna meile jõudu järgida Sind ja kuulutada Sinu riigi head sõnumit. Seda palume Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi, kes koos Sinuga Püha Vaimu ühtsuses elab ja valitseb igavesest ajast igavesti.

* * *

PIIBEL RÄÄGIB TÄNAPÄEVAL

Laupäev – 1. detsember

Jeesus ütleb: "Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kes kuuleb minu sõna ja usub teda, kes minu on saatnud, sellel on igavene elu, ning ta ei lähe kohtu alla, vaid on läinud surmast ellu." Jh 5:24

Paljude arvates pole Piibilil tänapäevale midagi ütelda ega anda. Nende meelest kuulub see raamat ühele ammu olnud erineva kultuuriga ajastule. Ümbritsetud tänapäeva mehaniseeritud masinvärgist, ei ole nad võimelised end ühendusse viima möödunud aegade karjaste, kalurite ja kuningatega. Lugesed mõnd muistset arstiraamatut, ei saaks keegi väita, et sellest oleks tänapäeva arstile palju kasu. Nii nad mõtlevad. Kuid peale väliste füüsiliste iseärasuste ei erine me milleski noist inimestest, kes elasid mõned tuhanded aastad enne meid. On tõsi, et moodne inimene on leiutanud palju uusi masinaid, kuid ta patud on jäänud samaks. Ta omab rohkem informatsiooni ja teadmist, kuid ta süda on valgustatud samadest muredest ja isekatest tegudest nagu varemgi.

Kui Piiblit lugeda lahtiste silmadega, siis võime Kaini kadeduses ja vennamõrvas selgesti näha tänapäeva pattu. Hananiase ja Safiira kaudu ilmneb kalkuleeritud petmine (Ap 5:1-11).

Kuid mitte ainult üksikud isikud ei tõsta seal mässu jumalike korralduste vastu, pettes niihästi Jumalat kui ka kaasinimesi, vaid isegi rahvad. Mõtelge Paabeli torni ehitamisele! Selle abil taheti rünnata taeva väravaid, et teha enesele nime. Kui keegi tahaks otsida oma isiku või rahvaste patu ja süü juuri, siis ta leiaks sellest ajakohase pildi Piiblist.

Piibel ei näita mitte ainult inimese võimet patule ja enesepeettusele, vaid ta näitab ka inimese reageerimisvõimet Jumala armastuse ja tahte suhtes. Piibel ei räägi mitte sellepärast, et inimene on aegade jooksul jäänud sellekssamaks, vaid et ka Jumal on jäänud sellekssamaks.

Jumala Sõnas on vägi, mis teeb inimese uueks, tõstes teda kõrgemale madalatest maistest eluprobleemidest.

Püha Kirja kuulutuse läbi räägib Jumala Vaim. Kes Jumala Sõnaga on pidevalt ühenduses, ammutab sellest kõikevõitvat jõudu oma eluks. Piibel ei tähenda raamatut nagu islamis Koraan või Hiinas Konfutsiuse õpetus. Seal sai ühe inimese sõna ja mõte raamatuks. Kristuses "*Sõna sai lihaks ja elas meie keskel, ja me nägime tema kirkust nagu Isast Ainusündinu kirkust, täis armu ja tõe*" (Jh 1:14).

Seesama Jumal, kes end ilmutas lihas, otsis osadust inimestega inimkeeles. Ja see osadus on meile antud Pühas Kirjas, milles avaldub Jumala Vaim, ilmutades selle läbi inimestele elavat Sõna – Jeesust Kristust.

Tulge ja võtke see omaks! Selleks on Jumal ka teid kutsunud. (Plank 1960:111-114)

Hetk mõtiskluseks ja aruteluks: Inimestel tuleks mõelda vähem sellele, mida nad peaksid tegema, ja rohkem sellele, mis nad peaksid olema. Kui nende olemus oleks hea, siis nende teod paistaksid heledas säras. Ära kujutle, et sa saad rajada oma õndsuse tegudele; see peab toetuma sellele, mis sa oled. Meister Eckhart

Palvetagem: Juhi mind surmast ellu, valedest tõesse. Juhi mind meeleheitest lootusesse, hirmust usaldusse. Juhi mind vihkamisest armastusse, sõjast rahuusse. Las rahu täidab meie südant, meie maailma, meie universumit. Ema Teresa

* * *

Kasutatud allikad

- Gaston, Kalle 2002. *Avalikkus iseendas*. - Eesti Kirik 13.11.2002: <http://www.eestikirik.ee/avalikkus-iseendas/>
- Kiviranna, Rudolf 1994. *Jumal, ma ootan Sinu õnnistust*. Tallinn: EELK Konsistooriumi kirjastus- ja infoosakond.
- Kose kiriku kroonika 2012. *Jutus: Kitsas aeg*. EELK Kose Püha Nikolause kogudus 26.11.2012: <http://kosekroonika.blogspot.com/2012/11/normal-0-false-false-false-en-us-x-none.html>
- Piibliõppekursus "Piibel kaanest kaaneni" (PKK): *Ps 9:1-10:18 - Ülekohtuse trots*. Pühakirja selgitab Rannamõisa koguduse õpetaja Aare Kimmel. Pereraadio
- Plank, Uno 1960. *Jumala otsijad*. Stockholm: Eesti Vaimulik Raamat
- Salumaa, Elmar 2001. *Matteuse rõõmusõnum*. Tallinn: Logos.
- Soom, Kaido 2012. *Kristus – taeva ja maa Issand*. - Eesti Kirik 21.11.2012: <http://www.eestikirik.ee/kristus-taeva-ja-maa-issand/>
- Tärk, Osvald 2014. *Psalmide seletus*. Tallinn: Logos.

Koostas Indrek Lundava.

November 2018